

VAN ZOYS

TOT SOEST

Tijdschrift van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg

INHOUDSOPGAVE

	pag
• Voorwoord van de redactie	3
• Berichten van het bestuur	4
• De “Van der Huchtscholen” in Soest	6
• Zusters Augustinessen van Heemstede	10
• Voorzitters van de HVS	19
• De Postweg in Soesterberg	26
• Herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog	29
• Terugblik op vorige nummers	37

Secretariaat:	Steenhoffstraat 46 - 3764 BM Soest - info@hvsoest.nl - www.hvsoest.nl		
Voorzitter:	Martijn da Costa	steven.martijn.dacosta@gmail.com	035-6029503
Vice voorzitter:	Ton Hartman	ton.hartman@telfort.nl	035-6228399
Secretaris:	Johan van 't Klooster	jakvantklooster@hetnet.nl	035-5885399
Penningmeester:	Patrick Kuijpers	pkuijpers@deloitte.nl	035-6013060
Overige leden:	Hanneke Roskam	hanneke@roskam.nu	035-6018750
	Rob van Es	r.ves@hccnet.nl	035-6022944
	Paul Verhoeven	pgdjverhoeven@gmail.com	06-16708948

Omslagfoto Verhuizing van de Van der Huchtschool van de Molenstraat naar de Paulus Potterlaan op 7 september 1951. Foto Jacques Stevens, collectie Streekarchief Gooi en Vechtstreek.

VOORWOORD van de redactie

Bestuur en redactie wensen u allen

Wij hopen dat u met de komende feestdagen tijd kunt vinden om dit blad te lezen. Er staan weer interessante artikelen in van onze gastschrijvers. De omslagfoto gaf inspiratie om nog iets meer uit te zoeken over de Van der Huchtscholen. René van Hal heeft de geschiedenis uitgezocht van het huidige Woonzorgcentrum Mariënborg op Soestdijk. Jan de Mos maakt een einde aan de fabel dat de Postweg in Soesterberg een nationale postroute geweest zou zijn. Anton Roest, geboren in 1929, heeft de Tweede Wereldoorlog als jonge bewoner van het verdwenen “Oude Grachtje” nog bewust meegemaakt. In zijn herinneringen aan deze donkere tijd ook gebeurtenissen uit dat gebied die nog niet algemeen bekend waren. Zijn dochter Christine danken wij voor het digitaal aanleveren van het artikel en Wim Routers voor het digitaal aanleveren van de afbeeldingen. Natuurlijk een kennismaking met onze nieuwe voorzitter Martijn da Costa en daarbij een kort overzicht van zijn voorgangers. Verder nog berichten uit het bestuur en de vaste rubrieken.

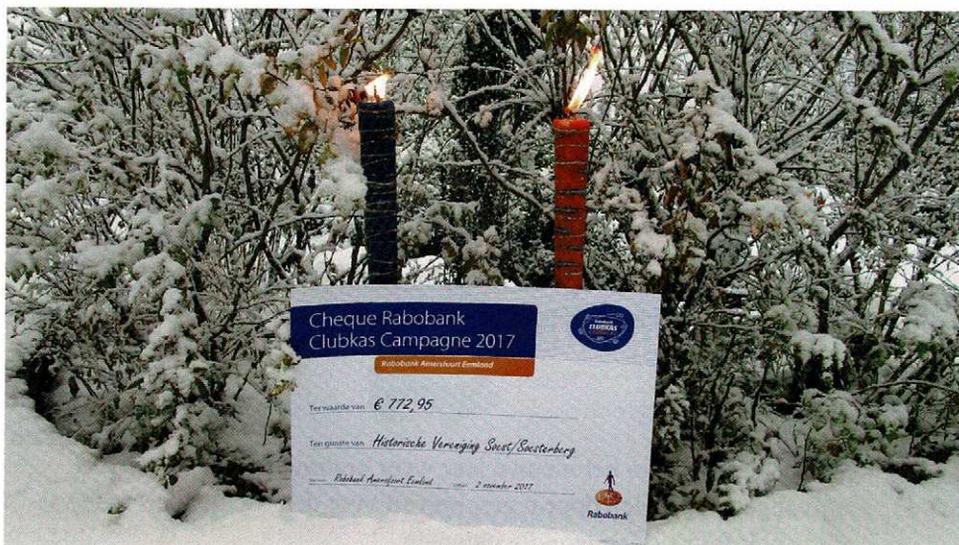
Graag hopen wij in het nieuwe jaar weer bijdragen van u te mogen ontvangen. Artikelen door u geschreven over de geschiedenis van Soest, maar ook foto's of andere documenten.

BERICHTEN VAN HET BESTUUR

De extra algemene ledenvergadering op 31 oktober is goed verlopen, er was geen stemming nodig om het kandidaat bestuurslid Martijn da Costa te verkiezen in het bestuur en met algemene instemming werd hij benoemd tot voorzitter. In zijn 'maidenspeech' onthulde hij al enigszins het nieuwe elan voor de vereniging, waar hij samen met bestuur en leden aan gaat werken. In het Kerstreces schrijft Martijn een plan van aanpak, waarvan een tipje op de Klitsavond onthuld zal worden. Ook zal er dan op de website www.hvsoest.nl informatie verschijnen en op 14 februari is er in Museum Soest een avond om met elkaar te spreken over het plan van aanpak. Kortom: houdt u de website in de gaten.

Rabobank Clubkas Campagne van Rabobank Amersfoort Eemland

Boven verwachting behaalde de Historische Vereniging Soest/Soesterberg een mooi resultaat met deze actie. Wij danken alle leden die hun stem op ons uitgebracht hebben. De uitreiking van de symbolische cheque vond plaats in de Ambachtshal, dit pand was vroeger in gebruik bij drukkerij Atlas. Tegenwoordig biedt het onderdak aan

kleinere ondernemingen die op creatieve wijze producten fabriceren en verkopen. Twee bestuursleden hebben de cheque ter waarde van € 772,95 in ontvangst genomen. Dit bedrag zal besteed worden aan het boek "Soest en Soesterberg in de negentiende eeuw". Tevens feliciteren wij Museum Soest, zij hadden de meeste sympathiesanten en daardoor ook de grootste bijdrage.

Ledenbestand

Voor zover ons bekend zijn de volgende leden overleden: de heer Wim Huiden in de leeftijd van 83 jaar en mevr. mr. Ans Holleman-Stratman in de leeftijd van 89 jaar, zij was Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, beiden woonden aan de Koninginnelaan. Verder mevr. E.J. van Doorne-Astrego, die al jaren met haar man Hans (overleden in 2013) in Anna Paulowna woonde, zij waren lid geworden in 1980, het jaar van de oprichting van onze vereniging. Van Hans van Doorne is in het kader van het project Mondelinge Geschiedenis een interview via onze website te beluisteren. Wij wensen de nabestaanden de kracht om het verdriet te dragen.

Nieuwe leden mogen we ook weer verwelkomen: mevrouw T. van der Valk en de heren E. van 't Klooster, R.A.P.E. Hilhorst en Hans van Doorne junior die in de USA woonachtig is.

Contributie

Bijgesloten vindt u de contributienota voor het jaar 2018. Zoals aangekondigd en besloten op de algemene ledenvergadering in april wordt de contributie voor de gewone leden binnen Nederland op € 23,00 gebracht. Het is de eerste verhoging sinds de invoering van de Euro in 2002. U bewijst de ledenadministratie en penningmeester een grote dienst met vlotte betaling en **vermelding van het lidnummer**.

DE "VAN DER HUCHTSCHOLEN" IN SOEST

Door Ton Hartman

In het vorige nummer heeft u al veel kunnen lezen over de totstandkoming van het humanitair onderwijs en de weldoenster die dit mede mogelijk heeft gemaakt. Lezers hebben gevraagd hoe daar plaatselijk tegenaan gekeken werd en hoe dat beleefd werd. In dit artikel wordt dat wat nader beschouwd.

Oprichting Engendaalschool in 1913

Eeuwenlang Zoals Douwe van der Meulen al beschreef, is de Engendaalschool opgericht en financieel mogelijk gemaakt door Lodewijk en Geertruida van Mierop-Mulder en ook Felix Ortt. Toen er een 2e en een 3e Van der Huchtschool gebouwd werden hadden zij deze mensen ook wel met een naamsvermelding kunnen eren, maar dat geheel ter zijde. Over het begin van de Engendaalschool hebben de heren Walter Klein en Hugo Schaaf al het een en ander geschreven in dit blad, maar dat was al in de vorige eeuw. Als eerste hoofd der school wordt Mia Telders aangesteld. In 1918 wordt A. van Asselt tot hoofd der school benoemd, in 1922 wordt mejuffrouw M. Crevecoeur als onderwijzeres aangesteld, in 1923 mejuffrouw M. Stuurman.

Waarom de Engendaalschool al na tien jaar verhuisde naar de Molenstraat? De school aan de Bosstraat had maar twee lokalen voor twaalf kinderen. Blijkbaar zat het aantal leerlingen toen in stijgende lijn, maar er kwamen weer moeilijker tijden. In maart 1929 lijken de problemen toch wel erg groot geworden: schoolhoofd Van Asselt meldt aan de burgermeester dat het complete schoolbestuur afgetreden is en voor het personeel wachtgeld is aangevraagd (notulen B & W 19-03-1929). Bij de begrafenis van Lodewijk van Mierop in 1930 wordt de Engendaalschool als mislukt beschouwd (Nieuwsblad van het Noorden 18-06-1930). Toch lijkt dit mee te vallen, want er wordt enkele jaren later een verzoek gedaan tot "Bouw ener nieuwe Engendaalschool",

het college van Burgermeester en Wethouders deed een voorstel aan de gemeenteraad om een krediet van ruim 68.000 gulden beschikbaar te stellen, daarvan kon in die tijd toch een riante school gebouwd worden. De reacties uit de raad laten zien dat de principes van de school nog niet door iedereen aanvaard waren. De heer De Nies van de SDAP wilde liever de school samenvoegen met de 'gewone' openbare lagere school. Hem werd erop gewezen dat de Engendaalschool een bijzondere school is. Er waren twijfels rond de levensvatbaarheid en er werd wat gediscussieerd over de kosten en daarop zei de heer Busch (Dem. Partij): "C. en A. is toch voordeliger. (gelach)." [toen al!]. Dit is te lezen in de Gooi- en Eemlander van 29 juni 1933. Een half jaar later wordt het krediet weer ingetrokken (De Soester 02-12-1933). Volgens Schaaf kozen mensen die niet bij een kerkgemeenschap aangesloten waren voor het Van der Hucht onderwijs omdat ze de reguliere lagere school wat 'gewoon' vonden, het waren echt niet allemaal vegetariërs.

Enkele namen van bekende ouders waren notaris Dammers, huisarts De Vos en bovengenoemd raadslid Busch. Hugo Schaaf bezocht de Van der Huchtschool aan de Molenstraat 52 vanaf 1935, zijn vader was ook betrokken bij de Chreestarchia beweging als 'koekenbakker'. In de kleuterklas waren drie 'fröbeljuffen' namelijk de zusters Jo en Leny van den Berg, die aan de Van Lennepleaan woonden en Mia Littooij, haar vader was de huisdrukker van Chreestarchia. De eerste en tweede klas stonden onder leiding van Tine Lykles, bij de derde en vierde klas was dat juffrouw Van der Weij. De vijfde, zesde en zevende klas werden toen geleid door meester De Lange uit Soesterberg. Gymnastiek werd gegeven in het lokaal van de Openbare Lagere School in de Kerkebuurt.

Najaar 1939 vorderde het Nederlandse leger (ook Duitse en Canadese soldaten 'gebruikten' dit pand) het schoolgebouw en trokken de drie hoogste klassen naar de "Katholieke school aan de Steenhoffstraat". De Lange werd opgevolgd door Ruijzendaal uit Den Haag, Hugo zag hem vaak samen met juffrouw Koster tijdens het speelkwartier, ze zijn later getrouwd. In maart 1940 werd de gehele school ondergebracht in het kasteeltje "De Binckhorst" op de Eng. De MULO werd in 1942 verplaatst naar een villa op de hoek Prins Bernardlaan/Pieter de Hooghlaan. Hugo Schaaf had de beste herinneringen aan leraar Kingma,

Kasteeltje De Binckhorst, in de Tweede Wereldoorlog was hier de Van der Huchtschool gehuisvest.

of misschien wel aan zijn dochter Foekje? In 1939 wordt hoofd der school G. Nijhoff als opvolger van A. van Asselt, daarnaast was J. Gorter onderwijzer. Bij zijn afscheid kreeg Van Asselt een radiotoestel. Soms krijgen we wat inzicht in leerlingenaantallen: bij zijn 70ste verjaardag (1936) wordt Felix Ortt door een 150 leerlingen toegezongen, aan het begin van de Tweede Wereldoorlog zien we op de groepsfoto voor De Binckhorst circa 200 leerlingen.

Na de oorlog

Al vrij gauw na de Bevrijding werd duidelijk dat er echt nieuwbouw moest komen, als architecten werden H.A. en G. Pothoven uit Amersfoort aangezocht. In december 1950 was de aanbesteding van de nieuwbouw in café-restaurant "Centraal". De school aan de Paulus Potterlaan hoek Talmalaan is gebouwd voor zeven klassen, het pand is gebouwd door aannemer Eigenraam. De eerste steen was op 27 april 1951 gelegd door oud schoolhoofd A. van Asselt. Naast een rijwielstalling voor 96 rijwielen was er een stalling voor 'autopeds'. De school werd geopend op 7 september 1951 door mevr. Ten Bosch, "voorzitster" van het schoolbestuur. De Burgemeester

De verhuizing naar de Paulus Potterlaan.

en wethouder Van Zadelhoff spraken hun gelukwensen uit en ook de heer N. Sloof als voorman van de oudercommissie. Verder waren er vertegenwoordigers van de Ned. Bond ter bestrijding van vivisectie en de Dierenbescherming. Op de foto kunt u zien dat de verhuizing van het schoolmeubilair er niet erg professioneel uitziet, waarschijnlijk is dat in eigen beheer geschied. Zou de transporteur C. Ruttenberg (in het adresboek van 1953 is hij nog 'voerman', wonende aan de Beukenlaan 25) ook kinderen op school gehad hebben en daarom gevraagd zijn? Zou de schoolinspectie ook zoveel lovende woorden hebben gehad bij de opening als ze deze foto vooraf hadden gezien?

In 1964 wordt voor 60 lagere school en 24 ULO leerlingensets aangevraagd, niet geheel duidelijk of het vervanging of uitbreiding betreft. Opgemerkt dient te worden dat in 1964 nog steeds over de Engendaalschool geschreven wordt, terwijl de naam al in 1928 gewijzigd was in Van der Huchtschool.

Bij de opening van de 2e Van der Huchtschool in Overhees in november 1982 mochten de leerlingen alleen hun stoeltje dragen. De 140 leerlingen liepen in een polonaise over de Libel met hun zeteltje, onder toezien oog van schoolhoofd J. Moerkerke. In 1988 werd alweer besloten dat er zelfs een derde Van der Huchtschool moet komen. Op 26 februari 1992 opent burgemeester De Widt deze 3e Van der Huchtschool aan de Valeriaanstraat, hij doet dat door een kastanjeboom te planten. Het is de bedoeling dat dit een 'ontmoetingsboom' gaat worden. Mevrouw Ria Thoomes is de directeur en de school heeft vijf klassen. In 1996 worden er alweer twee noodlokalen bijgeplaatst. De gegevens van na 1940 zijn terug te vinden in het digitale krantenarchief dat alleen raadpleegbaar is in het Eemhuis in Amersfoort.

Tenslotte, mijn inschatting is dat de sociale achtergrond van de leerlingen van de 'humanitaire' Van der Huchtscholen meer overeenkomsten hebben met leerlingen van de andere 'bijzondere' scholen op protestants-christelijke of rooms-katholieke basis dan met leerlingen van het 'reguliere' openbare onderwijs. Met het huidige leerlingenaantal van circa 700 kinderen ziet de toekomst van het Van der Huchtonderwijs er rooskleurig uit.

ZUSTERS AUGUSTINESSEN VAN HEEMSTEDÉ

door René van Hal

Met de verhuizing van de zusters Fortunata Wubben, Josephita Bleeker en Marie-Bernard Zuiker op 1 maart jl. naar het Moederhuis van de congregatie in Heemstede is na ruim 110 jaar een eind gekomen aan de aanwezigheid van de zusters van de congregatie Zusters Augustinessen van Heemstede in Soestdijk. In 1905 zijn de eerste zusters naar Soestdijk gekomen om zich in te zetten in de Wijkverpleging, maar het meest bekend zijn de zusters natuurlijk van hun werk in Zorgcentrum (Nieuw-)

zusters Fortunata Wubben, Josephita Bleeker en Marie-Bernard Zuiker

Mariënburg in Soest. In die 110 jaar is er veel gebeurd. Waren de zusters eerst herkenbaar aan hun habijt, vanaf de jaren '60 zijn zij met hun kleding niet meer onderscheidend. In die 110 jaar is hun rol en functie in Soest ook vele malen aangepast aan de maatschappelijke ontwikkelingen. Een mooie aanleiding voor een kort historisch overzicht.

De komst in 1905 naar Soest

Op initiatief van de heer en mevrouw Ordeman, die een villa bewoonden aan de Van Weestraat op de plek waar nu het Nassaplantsoen begint, kwamen in december 1905 de eerste drie zusters naar Soest. Zij trokken bij de familie Ordeman in. Zij behoorden tot de congregatie van de Zusters Augustinessen van Barmhartigheid uit Delft, meer bekend onder de naam Zusters Augustinessen van Delft.

Deze congregatie bestaat sinds 1888 en is oorspronkelijk afkomstig uit het Belgische Dendermonde, alwaar ze bekend stonden als de Zwartzusters. Dit zal ongetwijfeld te maken hebben met het habijt

dat gedragen werd. De congregatie had als doelstelling de zorg voor zieken en bejaarden. Zij waren naar Delft gekomen om zich aldaar in te zetten voor de Hippolytus Stichting, die onder meer het Hippolytus Gesticht exploiteerde, het huidige algemeen ziekenhuis Reinier de Graaf Gasthuis.

De zusters werden in Soest ingezet in de wijkverpleging, als ondersteuning van de werkzaamheden die mevrouw Ordeman tezamen met haar dienstbode al vele jaren verzorgde. In december 1904 was hiervoor een aparte organisatie in het leven geroepen, genaamd R.K. Wijkverpleging, die in januari 1931 overging naar het Wit-Gele Kruis.

De congregatie kende in die tijd een grote bloei, waardoor er een grote instroom van novicen (een novice is iemand die voor de intrede in het klooster een proeftijd doormaakt om uiteindelijk het besluit te nemen om zich bij een congregatie aan te sluiten en daarvoor de zogenaamde "eeuwige geloften" af te leggen) was. Al vanaf 1892 is er bij deze congregatie sprake dat er zusters buiten Delft worden ingezet in de zorg. Als eerste voor het Sint Franciscus Gasthuis in Rotterdam, maar later ook in Voorburg, Alkmaar en vele andere plaatsen. Soest was overigens de eerste vestiging buiten het Bisdom Haarlem, waartoe in die tijd ook de stad Delft behoorde.

De heer Bernardus Ordeman, geboren in Amsterdam, was in zijn werkzame leven Kapitein bij de Stoomvaartmaatschappij "Nederland". Hij was getrouwd met Antonia Müller. De heer Ordeman is op 26 juli 1907 overleden, zijn vrouw 10 jaar later op 5 juli 1917. Ze waren toen resp. 78 en 76 jaar oud.

Het echtpaar is kinderloos gebleven, hetgeen zij compenseerden met de zorg voor zieken en ouderen. Ze waren niet onbemiddeld en waren oprecht gelovig en ondersteunden een RK parochie en vele liefdadigheidsprojecten, niet alleen in Soest. Ook oude zeelieden voorzagen zij van tabak.

Op 7 april 1905 richtten de heer en mevrouw Ordeman de "Stichting Mariënburgh" op. De Stichting had een tweeledig doel en wel het financieren van zorg in de vorm van wijkverpleging aan geloofsgenoten, maar ook personen van andere gezindte, als ook het financieel ondersteunen van personen die verbonden zijn aan de RK-parochie(s) in Soest. De heer en mevrouw Ordeman zorgden voor de nodige financiële middelen voor deze stichting, o.a. ook door de nalatenschap volledig ten goede te laten komen aan deze stichting.

Klein-Mariënborg

De heer en mevrouw Ordeman woonden in een villa aan de Van Weedestraat (nummer 19/21), die in 1979 is afgebroken om het Nassauplantsoen te kunnen aanleggen en een nieuw kantoor voor de ABN-AMRO te kunnen bouwen. De villa kreeg ten tijde van de bewoning door de familie Ordeman de naam "Klein-Mariënborg". Zij moeten geïnspireerd zijn door het in den 14e eeuw gestichte Birgittinessenklooster Mariënborg dat achter de Oude Kerk heeft gelegen.

De naam van de familie Ordeman – Müller leeft nog voort in de naam van een Stichting, als rechtsoptvolger van de eerder genoemde Stichting Mariënborg, die tot doel heeft de RK gemeenschap in Soest financieel te ondersteunen.

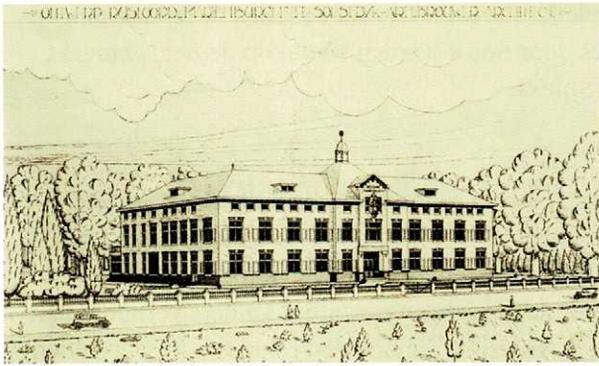
De realisatie van Huize Nieuw-Mariënborg

In het begin van de 20ste eeuw ontstond ook in Soest de behoefte aan een tehuis voor ouderen die een 24-uurs verblijf wensten c.q. nodig hadden. Eerst werden deze "opgevangen" in Klein-Mariënborg (Van Weedestraat 19/21), maar gezien de groeiende behoefte werd villa Nieuwerhoek aangeschaft en begin 1920 in gebruik genomen. Deze locatie werd omgedoopt tot Mariënborg. De bewoners en zusters verlieten vanaf dat moment het pand aan de Van Weedestraat, de

De oorspronkelijke villa Nieuwerhoek

vroegere woning van de familie Ordeman. In beide villa's werden kamers verhuurd en de zusters boden de gewenste zorg. Voor het huren van een kamer konden belangstellenden zich wenden tot de plaatselijke pastoor, in die periode pastoor Reijmer, gevolgd

Tekening nieuwbouw Mariënborg

door pastoor Vossenaar van de HH Petrus en Paulusparochie. Rond 1920 begon de planuitwerking om Huize Nieuwerhoek/Mariënborg, uit te breiden. In 1921 presenteerde de Soester architect Arnold Brouwer de eerste ontwerptekeningen. De uitbreiding met nieuwbouw

zou op 31 januari 1929 daadwerkelijk geopend worden, nadat in 1926 het eigendom van villa en landgoed was overgegaan naar de Zusters Augustinessen en in 1927 de aanbesteding van de nieuwbouw had plaats gevonden. Voor de financiering werd met toestemming van de bisschop van Haarlem een obligatielening aangegaan ter grootte van fl. 300.000. Met de ingebruikname van de nieuwbouw wordt het complex rustoord "Nieuw-Mariënborg" genoemd.

Doordat de zusters die naar Soest kwamen om zich in te zetten voor zieken en ouderen ook vaak een verpleegkundige achtergrond hadden, werd de functie die vanuit de zusters werd ingevuld gaandeweg verbreed naar verzorging van patiënten met

besmettelijke ziekten als dyphteritis, tuberculose, roodvonk en pokken. In 1931 kregen de zusters toestemming tot algehele verzorging van "moeders bij bevallingen", een kraamkliniek, een functie die tot in de jaren '60 is uitgeoefend. Vele Soesters hebben hier het eerste levenslicht gezien door ook de inzet van de Soester huisartsen.

In dezelfde tijd ontwikkelt "Nieuw-Mariënborg" zich tot een Eerste Hulppost. Bij ongelukken werden slachtoffers eerst naar hier gebracht alvorens een patiënt werd overgebracht naar een ziekenhuis.

Naast hun functie in Mariënborg en Nieuw-Mariënborg bleven de zusters jarenlang verantwoordelijk voor de wijkverpleging in Soest

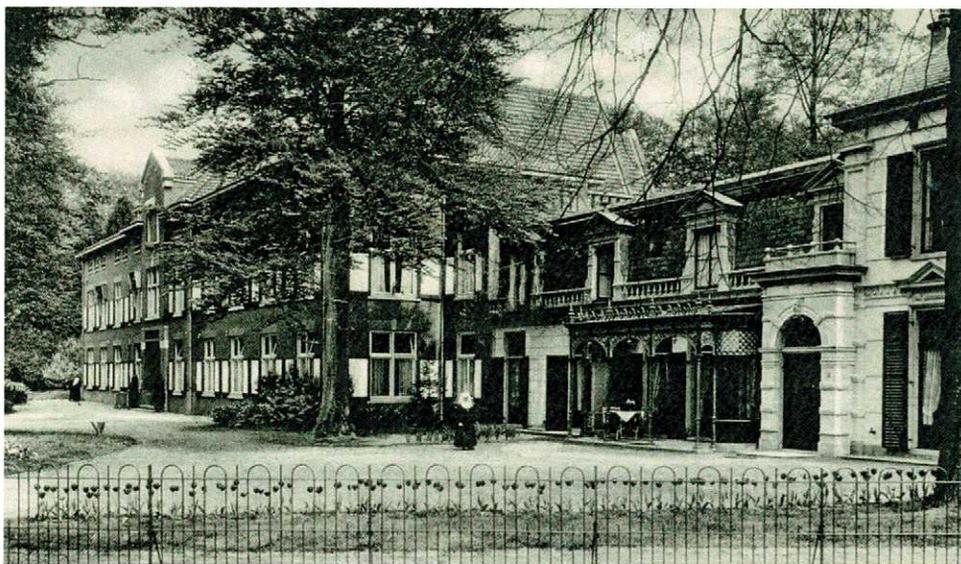
1928 1ste Steen Mariënborg. Foto: René van Hal

onder de naam Wit-Gele Kruis, totdat de eerste leken deze taak gingen overnemen. De rondjes door Soest werden veelal op de fiets gemaakt, later op de bromfiets (Solex).

Religieuzen

De Zusters Augustinessen waren religieuzen die met elkaar leefden in een kloostergemeenschap. Zowel in Klein-Mariënborg als Nieuw-Mariënborg beschikten de zusters over een eigen kapel. In Nieuw-Mariënborg werden door de jaren heen ook altijd kamers verhuurd aan gepensioneerde priesters (emeriti), die ook een pastorale rol vervulden in het huis zelf en voor de zusters. De pastorale verantwoordelijkheid lag echter altijd wel bij de parochie, eerst de HH Petrus en Paulusparochie, later de Parochie H. Maria Onbevlekt Ontvangen, die direct naast Nieuw-Mariënborg in 1925 een eigen nieuwgebouwde kerk in gebruik mocht nemen.

Tegelijkertijd met de realisatie van deze kerk gewijd aan Maria, werd ook een Lourdesgrot gebouwd op het landgoed, als een soort van rust en meditatiepunt. Vanaf 1930 wordt er jaarlijks op Sacramentsdag een processie door de tuin van Mariënborg gehouden. In deze processie, die vanuit geheel katholiek Soest werd georganiseerd en een regionale

Nieuw-Mariënborg

functie vervulde, liepen veel leden van de katholieke verenigingen mee met hun vaandels (enkele van die vaandels hebben een plaats gekregen in het Museum Soest). Zoals gebruik bij processies maakten priesters, misdienaars, bruidjes, koren en muziekgezelschappen hiervan ook onderdeel uit. Ook de Zusters Augustinessen sloten zich hierbij aan. Halverwege de route werd een rustaltaar gebouwd, waar samen gebeden en gezongen werd en een van de priester een preek hield. De laatste processie werd in 1962 gehouden. De belangstelling was dusdanig terug gelopen dat besloten is hiermee te stoppen.

Op deze foto kunt u goed het kloosterhabijt zien. Waarschijnlijk heeft zij net de 'Eeuwige gelofte' afgelegd want normaal hadden ze geen bloemen op het hoofd

De zusters zijn natuurlijk alle jaren intensief betrokken geweest bij het RK-leven in onze Soester gemeenschap, als koster in de kerk, als lid van het zangkoor, maar ook als medeoprichter van een eigen afdeling van "De Zonnebloem" in Soest (zuster Fortunata Wubben). Als gevolg van de discussie tijdens het Tweede Vaticaanse Concilie in de jaren '60 zien we veel

veranderingen optreden in de RK-kerk. Een ervan was ook dat de zusters hun habijt aan de kapstok hebben gehangen en daardoor minder als religieus herkenbaar waren. Hun instelling was zeker niet veranderd. Ze bleven zich met volle energie inzetten voor zieken en ouderen. In de kloostergemeenschap in Soest, waarvan de directrice van Mariënborg veelal ook de moeder-overste was, hebben vele tientallen zusters hun plek gevonden. Zij kwamen van elders, maar ook vanuit Soest was er een eigen instroom. Ze woonden in het rustoord/rusthuis en hadden een klein kamertje voor zich op de zolder van het gebouw. Pas vanaf 1975/1976 kregen de zusters een eigen klooster gelegen op de hoek Noorderweg / Dr. De Voslaan. Dit klooster heeft inmiddels plaats gemaakt voor een appartementencomplex. Al enkele jaren ervoor

is besloten de kloostergemeenschap in Soest op te heffen. Vele zusters vertrokken naar andere vestigingen van de congregatie in de provincie Noord-Holland. Drie zusters hadden aangegeven zich dusdanig met Soest verbonden te weten, dat ze hier graag wilden blijven. In overleg met de congregatie en de beheerder van het complex Mariënborg/Mariënheuvel/Mariënhorst kregen ze ieder een appartement in Mariënheuvel toegewezen, waar ze tot 1 maart 2017 hebben gewoond.

Als kloostergemeenschap waren de zusters nauw verbonden met hun congregatie. Daar werd uiteindelijk het “personeelsbeleid” gevoerd. Bovendien waren er verschillende momenten dat de zusters naar hun moederhuis gingen voor gesprekken, retraites, feesten.

In 1948 werd de vestiging van de congregatie verplaatst naar

Nieuw-Mariënborg

Heemstede, waar de buitenplaats Mariënheuvel werd betrokken. Vanaf dat moment wordt ook gesproken van de Zusters Augustinessen van Heemstede. De drie tot 1 maart nog in Soest wonende zusters hebben een appartement in dit verzorgingshuis in Heemstede betrokken.

Mariënborg door de jaren heen

Zoals al eerder aangegeven vervulde Mariënborg en de zusters een belangrijke rol in de katholieke gemeenschap als ook in de gemeente Soest. Sinds de jaren '30 zijn er natuurlijk ook sombere momenten geweest.

In de meidagen van 1940 werd een groot gedeelte van Soest geëvacueerd in verband met de ligging aan de Grebbelinie. Een snelle en kortdurende evacuatie naar Alkmaar met de zusters en de bewoners was het gevolg. In november 1944 vond wederom een verhuizing plaats omdat de Duitsers het huis vorderden. Toen konden de zusters en de bewoners worden opgevangen in een paar woonhuizen in de omgeving.

Na een maand konden ze weer terugkeren, maar het gebouw moest fors worden schoongemaakt en hersteld, want er was veel vuil gemaakt en vernield.

Bij het 50-jarig jubileum in 1955 kregen de zusters uit dankbaarheid voor al hun werk door het gemeentebestuur een Angelusklok voor de kapel aangeboden. In die jaren was er een relatief grote toename van het aantal zusters dat in Mariënborg en Soest werd ingezet, met als top 36 in het jaar 1964.

Vanaf dat moment treedt er een daling op en worden steeds meer leken ingezet, zowel in de wijkverpleging (waar de leken de functie rond 1970 volledig overnamen) als in Mariënborg. Begin jaren '70 nam de onrust binnen Mariënborg toe. De provincie was van plan het huis te sluiten, zeker nadat met de realisatie van Molenschot Soest een modern bejaardentehuis rijker was geworden. Het is aan de inzet van zuster Fortunata Wubben te danken, dat er in 1974 duidelijkheid

kwam dat Mariënborg kon blijven bestaan. Zij wist daarover met het ziekenfonds afspraken te maken. Gevolg was wel dat er nieuwe huisvesting moest komen. In een samenwerkingsverband bestaande uit de parochies in Soest, de zusters Augustinessen als exploitant van Mariënborg als ook de Stichting Franciscaner Bejaardenzorg uit Amerzoden (betrokken bij de opleiding van de verzorgenden en verpleegkundigen) werden plannen gemaakt voor een nieuw complex, waarbij ook de naast gelegen

1978 1ste Steen Mariënborg. Foto: René van Hal

2017 Mariënborg Complex. Foto: René van Hal

Nieuw-Mariëburg

kerk betrokken werd. In 1980 werden naast een nieuwbouw verzorgingshuis, twee complexen met zgn. aanleunwoningen gerealiseerd en kwam er ook een nieuw kerkgebouw op het terrein. De naastgelegen pastorie werd verkocht en daarmee afgestoten. Tot 1983 hebben de zusters met als directrice zuster Fortunata Wubben het verzorgingshuis geëxploiteerd.

Met de aanstelling van mevrouw Binnendijk als directrice en opvolgster van zuster Fortunata kwam Mariëburg in particuliere handen en was het geen verantwoordelijkheid meer van de Zusters Augustinessen, die vanaf 1920 Mariëburg exploiteerden.

De zusters bleven tot dit jaar als vrijwilliger betrokken bij de zorg aan de bewoners van het complex Mariëburg met name verbonden aan de RK parochie. Een van hun laatste taken was de verzorging van de wekelijkse kerkdienst op zaterdagmiddag in de eetzaal van Zorgcentrum Mariëburg.

Literatuur:

- Met hart en ziel; verleden, heden en toekomst van de Augustinessen van Heemstede; uitgegeven bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de congregatie 27 juni 1963; Herman Divendal.
- 60 jaar samen op weg, een stukje geschiedenis van de Mariaparochie te Soestdijk, F.S.I. Knaapen; 1984
- Omzien naar een tijdelijk huis, Honderd jaar Zusters Augustinessen van Heemstede, een geschiedenis; Peter Sierksma, 1988
- De Congregatie van de Zusters Augustinessen van Barmhartigheid in Delft, Een eeuw lang zorg voor zieken en bejaarden; artikel in Jaarboek 2008 van Delfia Batavorum;
- Onbekend Mariëneuveel, maar de wereld daar achter ..., Cees Peper, artikel in Heerlijkheden Najaar 2011 (Heemstede/Bennebroek).
- Diverse krantenberichten uit Soester Courant, De Eembode, Amersfoortse Courant
- <http://www.augustijnen.nl/C10-Nederland.html>

WIE IS MARTIJN DA COSTA, ONZE NIEUWE VOORZITTER?

Door Ton Hartman

Niet alle leden van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg waren aanwezig bij de extra ledenvergadering op 31 oktober. Daarom in dit periodiek een kennismaking met de zesde voorzitter sinds de oprichting op 8 mei 1980. Velen van u zullen al niet meer weten wie zijn voorgangers waren, maar als historische vereniging moeten wij wel onze geschiedenis kennen. Met de beschrijving van de voorzitters willen wij ook de overige bestuursleden bedanken voor hun inzet, zonder hun had de voorzitter ook minder gepresteerd. Een klein nootje vooraf: in die tijd was het nog ongebruikelijk om bestuursleden met hun voornaam in dit blad te vermelden, heden ten dage zou dat als overdreven formeel gezien worden.

De eerste voorzitter was **Fred G. van den Beemt**, woonachtig in Amersfoort, hij maakte al snel carrière en werd medewerker bij het Drents Museum te Assen. Een van de eerste busexcursies ging dan ook daarnaar toe, maar verder is er nog maar sporadisch iets van hem vernomen. Na een korte interim-periode van **Antoon van den Dijssel** (1926-2005) werd hij opgevolgd door:

Fred G. van den
Beemt

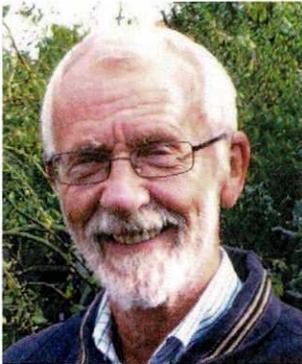

Antoon van de Dijssel overhandigt een afscheidspresentje
aan Fred van den Beemt

Piet van Doorn ontvangt de gemeente penning Soest van burgemeester De Widt

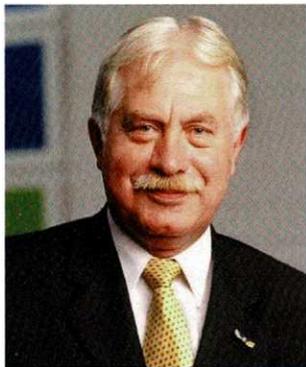
oprichters van de Historische Vereniging Soest hadden tegelijkertijd bij de oprichting besloten dat de museale activiteiten in een aparte Stichting Oud Soest ondergebracht werden. Op de algemene ledenvergadering in de lente van 1999 gaf hij de voorzittershamer over, wel verrichtte hij op de achtergrond nog veel werkzaamheden voor de vereniging.

Wim de Kam

De volgende voorzitter was **Wim de Kam**, die meer deed dan alleen op de winkel passen. Hij was en is een doorgewinterd historicus, die veel voor Museum en Vereniging gedaan heeft. Als (voormalig) gemeentesecretaris van Soest had (heeft) hij een uitgebreid netwerk, waarin hij de wegen naar extra gelden kon vinden. Daarnaast had hij de wind mee, in zijn periode verkreeg de Vereniging een aanzienlijk legaat. Van deze gelden is een groot gedeelte gebruikt voor een overzichtstentoonstelling over de geschiedenis van Soest van Prehistorie tot aan de laatste eeuwwisseling, te zien in de gang van Museum Soest. Een ander groot gedeelte van hetzelfde legaat is gebruikt ter realisatie van het inmiddels uitverkochte boek “Soest en Soesterberg in de zeventiende en achttiende eeuw”. Intensief is hij bezig geweest met het project Utrechtse Schatkamer, terugkijkend is het wrang om te moeten constateren dat externe partijen, maar ook het gemeentebestuur van Soest, daarin wat vergeetachtig geworden zijn. Ook Soesterberg had zijn aandacht, Soesterberg is aan de verenigingsnaam toegevoegd

en er zijn mooie activiteiten in Soesterberg geweest. Een probleem van deze tijd was wel om genoeg geschikte bestuursleden te vinden en te motiveren, er is weer een personele unie gekomen tussen Museumbestuur en Verenigingsbestuur. Bij voortschrijdend inzicht is besloten om weer separaat verder te gaan.

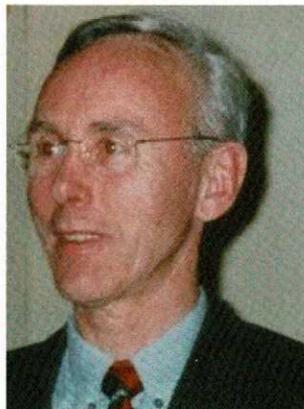
Bert Krijger

In het voorjaar van 2010 begon vol goede moed **Bert Krijger** aan het voorzitterschap, ook iemand die zijn sporen in de gemeentepolitiek verdiend had. De Historische Vereniging was hem niet onbekend, jarenlang was hij de penningmeester totdat het wethouderschap veel van zijn tijd ging vragen. In die jaren bleef hij zich, ondanks de werkdruk van het wethouder zijn, zich inzetten als vrijwilliger voor de vereniging. Hoogtepunt tijdens zijn voorzitterschap was natuurlijk de presentatie van het eerder vermelde boek “Soest en Soesterberg in de zeventiende en achttiende eeuw”. In de toen recent gerestaureerde

tentwagen, die speciaal uit het Museum Soest gemanoeuvreerd moest worden, mocht hij de auteurs Gérard Derks en Mieke Heurneman ophalen met hun werkstuk. Bert en Bea Krijger werden iets later in die tijd getroffen door treurige privé omstandigheden, zij verloren hun dochter Nicole, nog maar 36 jaar oud aan hartfalen.

Wim de Kam en Frans Stokhof de Jong aan het signeren, 28 november 2014

Wim Peters

Tijdelijk heeft **Frans Stokhof de Jong** het voorzittersambt vervuld, maar is in die hoedanigheid niet door de ledenvergadering benoemd. Tot aan de voorjaarsvergadering van 2012 heeft Wim de Kam ad interim het voorzitterschap waargenomen met aan zijn rechterhand **Wim Peters** (1938-2012). Laatstgenoemde was altijd een standvastig bestuurder die graag op de achtergrond bleef maar wel van onschatbare waarde voor de vereniging en museum was.

Herman Schoemaker

Als kersvers doctorandus in de geschiedenis werd **Herman Schoemaker** (1943-2015) onze vijfde voorzitter. Als geboren Soester en jarenlang middenstander had hij ook een groot netwerk. Hij was jarenlang Stay-Behind agent; toen hij dat publiekelijk kon maken was dat voor hem als een bevrijding. Als voorzitter mocht hij de boekpresentatie van “Beeldende Kunstgeschiedenis Soest en Soesterberg” leiden. Zijn ambities waren groter dan wat gerealiseerd is, maar zijn strijd tegen de gevreesde ziekte en de broze gezondheid van zijn echtgenote Walda waren remmende factoren. Hij

was tot het einde toe betrokken en de opmerking dat hij in ‘het harnas’ gestorven is, is terecht.

Martijn da Costa neemt de voorzittershamer over van Hanneke Roskam-Slot. Foto René van Hal

Door omstandigheden gedwongen heeft **Hanneke Roskam-Slot** het interim voorzitterschap gedurende anderhalf jaar bekleed, geen gemakkelijke periode want de gewone bestuurlijke activiteiten moesten doorgaan en er moest een nieuwe voorzitter gezocht worden. Terecht mag zij trots zijn dat zij onze nieuwe voorzitter Martijn da Costa introduceerde in het bestuur.

Martijn da Costa

Misschien wel de moeilijkste opdracht als scheidend hoofdredacteur, een interview met de nieuwe voorzitter terwijl ik denk de vereniging beter te kennen. Vertel eerst maar even een beknopte levensloop:

“Nu, ik ben geboren in 1957 in Nijmegen, mijn ouders hebben mij de namen gegeven Steven Martijn. Steven omdat ik gedoopt ben in de Stevenskerk, waarvan de restauratie van de schade uit de Tweede Wereldoorlog amper voltooid was. Hoewel mijn ouders vrij behoudend waren hebben zij mij de voor die tijd moderne roepnaam Martijn gegeven. Dankzij deze naam word ik regelmatig jonger van leeftijd ingeschat (*terecht want hij heeft de uitstraling van een jonge kwispelende hond*). Mijn betovergrootvader was de bekende dichter en historicus Isaïc da Costa (1798-1860), het is aardig om een bekende voorvader te hebben, maar qua denkebeelden heb ik toch wel een geheel andere mening. Isaïc was met de Joodse tradities opgegroeid, maar na de dood van zijn ouders maakte hij bekend dat hij bekeerd was tot het orthodox protestants Christendom. Politiek gezien was hij uiterst conservatief, hij was zelfs tegen de constitutionele monarchie. Dat de naam ook verwarring kan opleveren hebben we ook weleens gemerkt: toen kinderen van de Da Costaschool kinderpostzegels kwamen verkopen en wij bij de naam Da Costa invulden dachten de kinderen dat ze in het oitje werden genomen.

Ik heb de Pedagogische Academie gevolgd en de diploma's gehaald waarmee ik voor de klas kon gaan staan. Maar na mijn afstuderen in 1980 waren de gevolgen van een verminderde bevolkingsgroei goed merkbaar, onder onderwijzers was er toch redelijk veel werkloosheid. Op dat moment had ik besloten tot een carrièreswitch en mij te richten op de zorg- en welzijnssector. Nu ben ik werkzaam bij ZonMw in Den Haag, een organisatie die gezondheidsonderzoek en zorginnovatie stimuleert. Verder zijn wij, Betty en ik, dertig jaar getrouwd en wonen we naar tevredenheid aan de Vinkenweg op 't Hart.”

Wanneer en waarom ben je in Soest komen wonen en hoe heb je kennis gemaakt met de Historische Vereniging Soest/Soesterberg?

“Wij woonden naar tevredenheid in Bilthoven, maar wilden toch wel wat kleiner gaan wonen. Verder wilden wij wel in het midden van het

land blijven wonen en vonden we het prettig als het landschap in de omgeving iets opener was dan rond Bilthoven. In Soest vonden wij een geschikt huis en daar wonen we nu alweer tien jaar. Wat ons in die jaren is opgevallen, is dat Soest toch een meer dorps karakter heeft dan Bilthoven/De Bilt. Je merkt dat Soest wat meer geschiedenis heeft dan Bilthoven (trouwens dit jaar is het precies honderd jaar geleden dat de naam Bilthoven officieel werd) en actiever is op cultureel gebied. Zo maakten we kennis met de Historische Vereniging op de jaarlijkse Oude Ambachtenmarkt en besloten direct om lid te worden. De Oude Ambachtenmarkt is enerzijds een commercieel gebeuren maar waarbij de plaatselijke groepen toch mogelijkheden krijgen om zich te presenteren. We waren en zijn nog steeds lid van de Historische Kring D'Oude School in De Bilt. Eerlijk gezegd was de eerste jaren alleen het lezen van "Van Zoys tot Soest" onze bijdrage aan de vereniging, maar Hanneke Roskam wist ons enthousiast te krijgen voor meer deelname aan activiteiten. Verder ben ik (bestuurs)lid van de Lionsclub Soestdijk, in het verleden was ik bestuurslid van de "Autobus Documentatie Vereniging". Daarom vond ik het een leuke geste van het bestuur om na de extra algemene ledenvergadering de heer Dik Top uit te nodigen om te vertellen over de bushistorie in de omgeving van Soest. Ook wil ik vanuit oude contacten proberen om nog wat te doen met de 'laatste' bordeauxrode W.C. Tensen autobus die op restauratie wacht."

Hoe zie je de toekomst van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg en wat zou je graag veranderd zien? Welke rol wil je zelf daarin spelen?

"Ik heb de letters HVS even als leidraad genomen. Maar eerst wil ik benadrukken dat het niet mijn beleid wordt, maar van het gehele bestuur en de werkgroepen, als het alleen op mij aankomt is het gedoemd te mislukken. De H staat voor historie, dus vanzelfsprekend voortzetting van "Van Zoys tot Soest", daarnaast hopen we weer op interessante publicaties. Wij willen ook aan de gang met een digitale nieuwsbrief, een mogelijkheid om directer contact met de leden te krijgen en actueler op gebeurtenissen in te kunnen springen. Verder wat meer buitenactiviteiten, misschien kunnen we bijvoorbeeld rondwandelingen met gids organiseren want de combinatie van historie, natuur en cultuur is belangrijk. Graag zien we ieder kwartaal een spreker die over deze zaken wat meer vertelt en waarbij ook meer naar de regio Eemland

gekeken wordt. De V staat **voor** en **door** de leden. Het visitekaartje is ons blad “Van Zoys tot Soest”. Samen met een nieuwe hoofdredacteur willen we als bestuur bekijken hoe we de leden actiever bij het blad kunnen betrekken. Tevens willen wij onze bibliotheek en historisch archief beter inzichtelijk maken en de mogelijkheid aan de leden bieden om dit te raadplegen. Museum Soest is ons thuishonk dat we beter kunnen benutten, wat ook het Museum ten goede komt.

Tenslotte staat de S voor samenwerking, natuurlijk met de leden en bestuur maar ook met andere partijen. Allereerst met Museum Soest en het gemeentebestuur van Soest en wel in willekeurige volgorde, Museum Soest is onze zusterorganisatie waarbij onze doelstellingen heel nauw aansluiten. De gemeente Soest omdat we ook een stukje “Wij zijn Soest” zijn en daarmee mede onze woonplaats leefbaar houden. De gemeente is verantwoordelijk voor de archieven, maar de archieven zijn meer dan stapels oude papieren. Het is de basis voor de geschiedenis van de gemeente en daarmee het bestaansrecht. Want nu weer actueel, is de overbrenging van het (oude) archief naar Archief Eemland, als daarmee de toegankelijkheid vergroot wordt is dat een winstpunt. Verder willen we ook meer samenwerken met andere culturele en maatschappelijke organisaties in Soest en met collega historische organisaties in de regio. Ook willen wij onze aandacht richten op jongere inwoners van Soest want daarin ligt toekomst, misschien kunnen wij met basisscholen aandacht besteden aan plaatselijke geschiedenis.”

Als bestuurslid dat al wat langer meeloopt klinkt het wel erg ambitieus. Ben je niet bang dat je over een tijdje op de vingers getikt wordt dat de realisatie tekortschiet?

“Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd, maar mijn stelling is om optimistisch en gemotiveerd aan de slag te gaan. Natuurlijk zal er weleens wat mislukken, maar in de geschiedenis van elke vereniging zijn wel pieken en dalen. Ik hoop als voorzitter samen met bestuur en leden te bereiken dat we als Historische Vereniging Soest/Soesterberg de erkenning krijgen die we verdienen.”

DE POSTWEG IN SOESTERBERG

Door Jan de Mos

Tot slot de mythe over de Postweg in Soesterberg. De officiële naam dateert van 30 november 1911. Vaak wordt erbij verteld dat het een route was uit de 17e eeuw, lopend van Amsterdam naar Arnhem, met halfweg in Soesterberg de uitspanning Huis ten Halve (o.a. in het boekje *Geschiedenis en verklaring van de straatnamen in Soest*, Wikipedia). In die tijd liep er helemaal geen reguliere noord-zuid verbinding over Soesterberg. Er waren wel Hessen- en postroutes, maar niet over het latere Soesterberg. De meest gangbare Hessenroute ging over Naarden, Eemnes, Baarn, Soest en Amersfoort naar Voorthuizen en verder naar het oosten. De eerste postroute op dit traject dateert uit 1687, toen werd door de stad Amsterdam een octrooi verleend voor het rijden van een postwagen (diligence, messengerie) tussen Amsterdam en Arnhem. Dit wagenveer liep van Amsterdam door Muiden en Naarden op Amersfoort en Arnhem en visa versa. In 1698 werd dit octrooi overgedaan aan Gerard Bouricius (1667-1734), postmeester in Amsterdam. In 1835 was er nog steeds een dagelijkse “Algemeene Postwagendienst” van Bouricius over deze route van Amsterdam naar Arnhem. Kort daarna ging dit familiebedrijf failliet.

De legendarische postwagendienst Heshuysen en Cie., de zogenaamde Hamburger Post, al eerder opgericht in 1660 in Naarden, verzorgde, tweemaal per week een postkoets verbinding over Hessenwegen van: “Naarden, over Amersfoort, Voorthuysen, Deventer, Delden, Bentheim, Rheinen, en Ippenbuuren op Osnabrug.” De naam Heshuysen suggereert een verbinding met Hessen: “huizen waarin Hessen wonen/overnachten”. Deze dienst werd in 1831 gestaakt omdat stoomschepen op Hamburg sneller waren. Ook die route liep niet over Soesterberg.

Alleen van west naar oost, tussen Utrecht en Amersfoort liepen wel twee karrensporen: een noordelijke route over De Bilt, het verdwenen

gehucht Hees (nu Den Dolder), de Oude Amersfoortse zandweg, langs de Palts over het deels nog bestaande Heezerspoor; en een zuidelijke route over kale heide van De Amersfoorder Bergh, het Zeisterspoor, dat met de aanleg van het van Slot Zeist (1677) is rechtgetrokken in de Verlengde Slotlaan en naar de buitenplaats Beek en Royen (1730) in het Laantje Zonder Eind. De aanduiding ‘spoor’ wil zeggen dat het hier ging om natuurlijke wegen die door het verkeer zelf waren gevormd, in dit geval de sporen die de wielen van een kar of koets achterlieten. Daar kwam in 1653 enige verbetering in, toen werd de Wegh der Weegen aangelegd met daaraan de tapstede **Huis ter Heide**, met het alleenrecht om aan deze weg drank te verkopen. Over die route werden in de 18e en 19e eeuw wel postkoetsdiensten uitgevoerd, o.a. door de firma Van Gend & Loos (opgericht 1796 te Antwerpen door Jan Baptist van Gend en Maria Loos, beide families zaten in het postwagenvervoer).

Diligence Van Gend & Loos, onderhield een dienst tussen Amersfoort en Utrecht. Na opening van de treinverbinding op dit traject in 1863 werd die spoedig beëindigd.

De route over de Amersfoortscheweg werd pas populairder toen de zandweg werd bestraat, in de Franse tijd in 1808 met keien en in 1824 met klinkers. Ter voorkoming van beschadiging van de weg “den ordinairen Post-rit-weg van Utrecht tot Deventer” werden bij K.B. van 27 september 1808 speciale voorschriften vastgesteld voor de belasting door Hessenwagens.

In 1844 werd de Rhijnspoorweg Utrecht-Arnhem aangelegd. Van Gend en Loos beëindigde toen zijn postdienst op deze route via Zeist. Paul Dieges uit Zeist sprong in dat gat en opende in 1845 een dagelijkse dienst Utrecht-Zeist-Amersfoort. Vetrokkend vanaf het Amersfoortse

Veerhuis de Swaen buiten de Wittevrouwenpoort in Utrecht, via De Zwaan aan de Dorpstraat in Zeist en Soesterberg naar het Utrechtse veerhuis aan de Varkensmarkt in Amersfoort. De postwagendienst 'De Snelheid' van A. van Nimwegen reed in het midden van de 19e eeuw ook nog wel in de regio, onder andere over de Amersfoortseweg tussen Amersfoort en Utrecht, maar verzorgde vooral aansluitende

verbindingen naar de stations. Dat gold in 1858 ook voor de diligence verbinding van Paul Dieges tussen Utrecht en Amersfoort over Soesterberg. Deze staakte als laatste zijn dienst toen in 1879 de paardentram Utrecht-Zeist werd geopend. Hij sleet zijn dagen als een armoedig huurkoetsier. De anderen hadden de diensten al eerder gestaakt, kort na de opening van de spoorlijn Utrecht-Amersfoort in 1863.

**SPOORWEG EN DILIGENCE
ONDERNEMING**
VAN
P. DIEGES.

De ondergeteekende berigt dat zijne *Diligence* van **AMERSFOORT** op **UTRECHT**, in plaats van des namiddags ten 4½ ure, zal afrijden ten namiddags ten 5½ ure, **aanvang nemende Dingsdag den 15 Junij 1858** en corresponderende op de spoortreinen naar **Amsterdam** en **Rotterdam**.

AMERSFOORT, 14 Junij 1858.
P. DIEGES.

Advertentie P. Dieges 1858

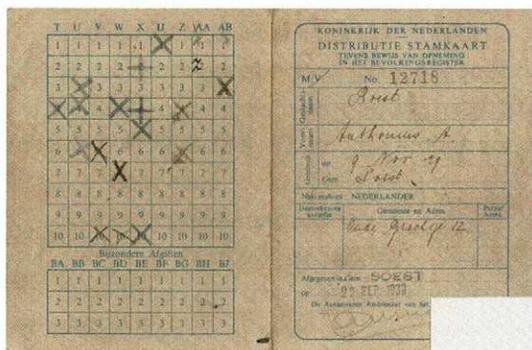

Bijschrift

HERINNERINGEN AAN DE TWEEDE WERELDOORLOG

Door Anton Roest

In Nederland begon de 2e wereldoorlog met de mobilisatie in augustus 1939 door mannen, die in militaire dienst waren geweest, op te roepen weer in dienst te gaan. Zij moesten ergens ondergebracht worden. Voor hen werden gebouwen en leegstaande woningen gevorderd. De Mariaschool in Soestdijk werd ook gevorderd. Om toch naar school te kunnen gaan moesten de kinderen van de Mariaschool naar de jongensschool (Bonifatiuschool) aan de Steenhoffstraat. Met die school werden de schooltijden verdeeld. De ene dag 's ochtends en de andere dag 's middags. De paarden van de cavalerie werden ondergebracht in het buitengebied, onder andere op de Lange Brinkweg. Om van deze weg naar de Steenhoffstraat te komen, maakten ze gebruik van een pad dat daar lag en geen naam had. De soldaten noemden het "het witte paarden straatje". Zo kwam dit straatje aan haar naam.

Distributie stamkaart

Op 10 mei 1940 verklaarde Duitsland aan Nederland de oorlog en vielen Oost Nederland binnen. Nederlanders moesten evacueren van Oost naar West Nederland. De bewoners van Soest evacueerden naar Noord Holland met uitzondering van de bewoners ten zuiden van de Beukenlaan, die op het punt stonden om ook te vertrekken.

Maar Nederland gaf zich over, dus de bewoners daar konden thuis blijven. In de oorlogsdagen kwamen twee parachutisten naar beneden. Die landden waar nu Honsbergen staat. De Nederlandse militairen gingen ze achterna en schoten op ze, maar ze ontkwamen. Ook een leegstaand boerderijtje werd met schieten geraakt. In het huis sliep 's

Huis dat beschoten is door Nederlandse soldaten (Oude Grachtje 19)

uitventen, zoals dat toen gebruikelijk was, mocht niet meer. Als er gedorst werd met de dorsmachine, dan stond er een controleur bij. Hij telde de zakken met koren. De controleur moest ook wel eens even weg en dan werden er snel wat zakken onder het stro verstoppt, zodat hij deze niet mee kon tellen. De controleur kwam van de Molenstraat en had rood haar. Hij controleerde alle dingen die verboden waren. Hij deed ook huiszoekingen, om te kijken of er nog melk achtergehouden werd. De melk werd verstoppt in melkbussen en gebruikt om te karnen voor boter voor eigen gebruik. Er werd ook wel eens kaas gemaakt. Mijn moeder had vroeger als boerenmeisje leren kaas maken, dus werd er af en toe een kaasje gemaakt en een stukje weggegeven aan familie en goede bekenden of geruild voor andere dingen. De laatste oorlogsdagen

Hotel De Viersprong door de Duitse bezetter in brand gestoken

nacht een zwerfster, zwarte Hanna. Er was op de grond provisorisch een voden bed gemaakt. Ze werd kort daarna ondergebracht in het seminarie aan de Verlengde Kolonieweg

Dat de Duitsers de baas waren kon je gauw merken aan de spertijd en verduisteren. Diverse organisaties werden verboden. De boeren moesten alle melk aan de fabriek leveren. Zelf

in 1945 kon er geen melk meer worden geleverd aan de fabrieken. De melk werd dan per liter geleverd aan buurtbewoners die hiervoor in de rij stonden.

Midden in de oorlog werd per ongeluk met paard en wagen een kabel stuk gereden. De veroorzaker meldde dit direct bij de Duitsers. Zij namen wraak: ze lieten een hotel (op de plaats

waar nu garage Stam staat) en een boerderij aan de Korte Brinkweg (nu nr.61), waar de familie Kok woonde, de lucht in vliegen.

Kort na 1940 werd op de Zuider Eng bouwland gevorderd en stellingen gebouwd met afweergeschut voor de verdediging van vliegveld Soesterberg. Later bleek dat er ook een grote kelder op de Zuider Eng was gebouwd. Voor dat deze kelder werd gesloopt werd deze gebruikt voor toneeluitvoeringen door Bennie Vreden en Piet Ekel. De Duitsers vorderden ook graszoden van boeren in de omgeving van Soest. Iedere boer moest een stukje grasland afstaan. De graszoden werden gebruikt om deze te leggen op het vliegveld Soesterberg.

Met ingang van 3 mei 1942 waren de Joden, die 6 jaar of ouder waren, verplicht een ster te dragen. Na die tijd werden Joden verplicht zich te melden en gevangen genomen. Ze werden op transport gesteld naar Duitsland. De Joden die zich niet meldden moesten onderduiken. Een Joods gezin was ondergedoken bij de familie Straver. Ze werden verraden en de nacht voor vertrek naar een ander adres gevangen genomen. Een zoon ontkwam aan arrestatie, omdat hij in het schuurtje lag te slapen. Straver zelf werd ook gearresteerd en in Duitsland tewerkgesteld. Hij is nooit teruggekeerd. Wel hebben ze van een medegevangene van hem vernomen dat ze voor de aankomende Russen in colonne terug moesten trekken. Een medegevangene zei dat hij uit de colonne vluchtte, omdat Straver had gevraagd of hij mee wilde vluchten. Dat deed de medegevangene niet. De medegevangene is goed in Nederland teruggekomen met het laatste levensteken van Straver.

De Duitsers gaven bevel dat alle radio's moesten worden ingeleverd. De Duitsers bepaalden wat er uitgezonden mocht worden. Mijn vader heeft zijn radio niet ingeleverd en luisterde naar Radio Oranje. Ook de burens luisterden af en toe mee. In het najaar van 1944 kon niet meer naar de radio worden geluisterd omdat er geen stroom meer was. 28 juli 1940 opent koningin Wilhelmina de uitzendingen van Radio Oranje vanuit Londen.

Begin 1940 werd de Ondergrondse opgericht. Leden van de ondergrondse bespioneerden de Duitsers, braken in bij distributiekantoren,

stalen bonkaarten en gaven deze aan onderduikers. Dat waren mensen die geen gehoor hadden gegeven aan de oproep om in Duitsland te gaan werken. Om deze mensen op te sporen werden ook razzia's gehouden. Dit gebeurde onder andere op de Beukenlaan/Klaarwaterweg en het Oude Grachtje. De Duitsers stonden met geweren in de aanslag om te kijken of er geen mensen ontsnapten. De ondergedoken Nederlanders hadden schuilplaatsen in onder andere een hooiberg van Piet de Bruin, hier zat ook zijn zoon. Bij de razzia's is deze schuilplaats in de hooiberg nooit ontdekt. Bij onze buurman was een hooiruif in de paardenstal, waarin ze zich tussen het hooi konden verstoppen. Tijdens een razzia fietste een jongen van ongeveer 15 jaar van de Molenstraat op de Regentesselaan met een fiets met een mandje voorop. Hij moest medicijnen voor de apotheek wegbrengen. Hij kreeg bevel om te stoppen. Hij deed dit niet en fietste hard weg. Hij werd neergeschoten en viel dood op straat. Op dezelfde straat woonde H. van Breukelen. Die was actief bij de ondergrondse. Hij werd verraden, gearresteerd en gefusilleerd.

Een thuiswonende dochter van de heer Priem ging met een kinderwagen met een kind erin om spullen weg te brengen, die in de kinderwagen waren verstopt.

In 1944-1945 was aan alles gebrek. Er waren bijvoorbeeld geen kolen op scholen. Daardoor konden de scholen niet worden verwarmd. Vanaf kerst 1944 tot na half mei 1945 waren de scholen gesloten. Veel bomen werden geroid om met dat hout de kolenkachel te stoken en een kamer te verwarmen. Langs de Beukenlaan en Laanstraat stonden hele grote en dikke beuken. Deze zijn toen allemaal geroid. Er was ook geen benzine meer. De tractor voor het dorsen en vrachtwagens werden aangedreven door een generator die als brandstof hout had.

Tijdens de oorlog is er een vliegtuig neergestort op een woning aan de Talmalaan. Er waren enkele doden. Van vliegveld Soesterberg was een vliegtuig opgestegen dat niet genoeg hoogte kon krijgen. Het vliegtuig heeft 12 bommen laten vallen op het Oude Grachtje bij Hilhorst (Bart van Toon). Deze bommen zijn niet ontploft, vermoedelijk door de zachte ondergrond waarop ze terecht kwamen. Drie bommen bij het huis zijn

Getroffen huizen aan de Talmalaan

Boerderij waar de bommen zijn gevallen

direct verwijderd. In 1974 moest er worden geheid. De gemeente werd toen gewaarschuwd voor de bommen. Toen zijn de overige bommen opgeruimd.

In de winter 1944/1945 vroeg onze buurman Ries van Breukelen of wij in de afgelopen nacht ook hadden gezien dat de omgeving helemaal was verlicht met vuurkogels die aan een parachute hingen. Enkele dagen na die nacht, toen ik door het weiland liep, vond ik een grote metalen buis met daaraan afgebrande koordjes. Deze lag in het Soesterveen waar nu de Vijverhof is. Later bleek dat daaraan een vuurkogel had gezeten die aan een parachute hing. In mei 1945 ging ik sloten schoonmaken en stuitte daarbij op iets hards in de sloot. Met

veel moeite kreeg ik het uit de sloot. Het bleek een ijzeren pijp te zijn van ca 1 meter lang. Dezelfde die ik eerder had gevonden. Maar van deze was de parachute niet opengegaan en dus niet verbrand, omdat hij in een sloot met water terecht was gekomen. Ik heb de buis mee naar huis genomen en de parachute er afgehaald. Mijn moeder was heel blij met de stof van de parachute en maakte er een paar jurkjes van voor mijn zusjes. Net na de oorlog was er een groot gebrek aan deze stof. De ijzeren pijp zat vol met magnesium. De magnesium, zeer brandbaar, heb ik midden in het weiland op een veilige manier in brand gestoken. Er kwam een steekvlam van zeker een tot twee meter uit de pijp.

Op de Klarwaterweg woonden broer en zus Jacobi. Ze waren heel bescheiden en hadden weinig contact met de burens. Aan het einde van

de hongerwinter 1944-1945 ging broer Frederik dood. Hij bleek door honger of voedselgebrek te zijn overleden. Zijn zus werd daarna door de buurt opgevangen en zij zorgden goed voor haar.

In september 1944 landden parachutisten op de Ginkelse hei om de brug van Arnhem te veroveren. Dat was op een dinsdag. De Nederlanders dachten dat West Nederland snel bevrijd zou zijn. Iedereen verheugde zich. Die dag werd dolle dinsdag genoemd. De Duitsers sloegen de aanval af. De inwoners van Arnhem en Oosterbeek moesten evacueren en gingen o.a. ook naar Soest. Iedereen die een paard en wagen had moest de evacuees ophalen in Barneveld, om ze onder te brengen in Soest. De wintervoorraad was daar niet op berekend. Er ontstond een tekort aan aardappels. Men ging aardappels halen in Overijssel, die daar verbouwd werden voor de aardappelmeelfabriek. Men ging naar Overijssel met o.a. oude fietsen met anti-plofbanden, dit waren autobanden aan repen gesneden die rond waren gebogen en deze werden met ijzerdraad bij elkaar gehouden. Op de heenweg kon men fietsen naar Overijssel. Op de terugweg werden de fietsen zo vol geladen dat men niet meer kon fietsen, maar moest lopen naar huis. 's Nachts werd overnacht in een hooiberg.

Heden ontvingen wij bericht via het Roodde Kruis, dat, in den ouderdom van 23 jr., te Paderborn door een noodlottig ongeval is overleden, onze innig geliefde Zoon, Broer, Oom en Zwaager

H. L. KOK.

Zijn diep bedroefde ouders, broers en zusters

W. Kok.

G. Kok-Griff.

B. de Beer-Kok.

J. de Beer.

Co, Riek, Alfie, Wim Jans en Truus.

De uitvaart zal gehouden worden in de Kerk van Maria Onbevlekt Ontvangen te Soestdijk op Dinsdag 31 Juli te 9 uur.

Twee buurjongens van mij kwamen in aanmerking om in Duitsland te werken. De oudste is niet naar Duitsland gegaan en is vermoedelijk ondergedoken. De 2e zoon Henk Kok heeft aan de oproep gehoor gegeven en is naar Duitsland gegaan. De jongste, Wim, moest met paard en wagen werken voor de Duitsers en had een Ausweis. Ondanks dit bewijs werd hij toch begin 1944 gearresteerd toen hij op de Birkstraat reed met meerdere paard en wagens. Op een zeker moment vluchtte mijn buurjongen uit de groep en rende de sportvelden over. Tijdens de vlucht over het sportveld werd hij neergeschoten. Er kwam iemand naar hem toe en toen bleek dat een Nederlander te zijn die in het Duitse leger zat. Hij keek naar hem en zei "Zo vriend, ben jij nog niet kapot?" Hij vertrok en liet

Advertentie Soester Courant, collectie Dick van Fulpen

hem aan zijn lot over. De neergeschoten buurjongen is uiteindelijk naar het ziekenhuis gebracht en is, nadat hij drie maanden in het ziekenhuis had gelegen, weer hersteld naar huis gegaan. Wat de andere buurjongen betreft, die kwam na de oorlog niet thuis. Het was een groot raadsel. Na een paar maanden kregen ze te horen dat hij bij een bombardement in Duitsland om het leven was gekomen.

Twee kennissen van ons wilden ons paard en wagen lenen om naar Overijssel te gaan om aardappels te halen. Dat kon onder voorwaarde dat de aardappels verdeeld zouden worden. Die aardappels werden voor 1/3 van ons. Bij ons thuis hadden ze hooi tekort. Iemand uit de buurt had hooi over en deze wilde hij niet verkopen alleen ruilen voor aardappels.

In het voorjaar 1945 waren we met een paard van mijn vader aan het mest rijden. De Duitsers kwamen eraan en vorderden het paard. De volgende dag moest ik met een fiets kijken of het paard ergens stond. Op Soest-Zuid kwam ik een paar Duitsers tegen die mijn fiets afpakten en ik kreeg er een oud rammelend barrel voor terug.

De laatste dagen van de oorlog trokken de Duitsers zich met hun paarden terug en vestigden zich in de buitengebieden. Zo ook op de boerderij aan de Birkstraat (huisnummer nu 111) tegenover de Avia. Daar waren twee Duitsers op de deel bezig met munitie. Die ontplofte, de boerderij vloog in brand en de soldaten waren dood. Deze twee soldaten hebben enige tijd langs de Birkstraat begraven gelegen.

In die tijd waren in Soest maar een paar telefoons. Maar als er iets bijzonders was dan was het in Soest in heel korte tijd bekend. De communicatie onder elkaar was heel goed. Zo ook dat de Canadese bevrijders door Soest trokken. Binnen heel korte tijd liepen wij vanaf het Oude Grachtje over de Klarwaterweg, Talmalaan naar de Burg. Grothestraat om de bevrijders toe te juichen. Onderweg zagen wij aan de Talmalaan ter hoogte van het evenemententerrein een vrouw (meisje) aan de kant van de weg zielig zien kijken met afgeknipte haren besmeurd met rode verf. Een moffenmeid zo werden de vrouwen die tijdens de bezetting met de Duitse soldaten omgingen genoemd. In de oorlog werd al gezegd dat ze na de bevrijding deze vrouwen kaal

zouden scheren. Er was in die tijd een liedje hierover. De tekst is mij niet meer bekend. De Duitsers moesten voordat ze vertrokken alles inleveren. De spullen werden op diverse plaatsen opgeslagen. Zo ook op een weiland aan de Biltseweg, hoek Koninginnelaan. Daar stond allerlei oorlogsmateriaal, bewaakt door de Canadezen. Als een lopend vuurtje ging het rond dat je in ruil voor een horloge of een paar eieren een fiets kreeg. Ik heb ook een fiets voor eieren gekregen. Lichtkogels en geweren kon je daar ook krijgen. Die waren minder in trek.

In de oorlog mocht er van de Duitsers niet gedanst worden. Bij Willem van Gies (Hilhorst), die volwassen thuiswonende kinderen had, werd op de zolder van de schuur met onderduikers een korte tijd dansles gegeven. Dat kwam na de bevrijding goed van pas, want iedereen kon weer vrij de weg op. Op de Nieuweweg, hoek Parklaan werden plaatjes gedraaid en door de jongeren gedanst. Onder de bewoners was toen grote saamhorigheid. Buurtverenigingen werden opgericht en hielden feestavonden in Eemland en Bosch en Duin. Op die avond begon men met toneelstukjes en later op de avond werd er onder genot van een borreltje gedanst. Na enkele jaren werden ze opgeheven. De toneelvereniging de Rietpluim, die ontstaan is bij buurtvereniging Kerkebuurt, is overgebleven en speelt nog regelmatig.

Steenhoffstraat 7 mei 1945

TERUGBLIK OP VORIGE NUMMERS

Herfst 2017 - 38ste jaargang nummer 3 - blz. 44 t/m 46 - DE SCHELLEBELLEN EN PAULA VAN ALPHEN

Piet van Elteren reageerde op het artikel over Paula van Alphen: *“Zij was mijn onderwijzeres in de tweede klas van de Mariaschool (1948). Toen nog gemengd, maar door de grote hoeveelheid kinderen in de wijk was er behoefte aan een nieuwe school. De Mariaschool werd een jongensschool en de Theresiaschool werd een meisjesschool. Paula van Alphen heeft in de vijftiger jaren een paar kindermusicals georganiseerd in het Ludgardisgebouw. Daaraan heb ik zelf ook meegedaan, zoals op een van mijn foto's is te zien.”*

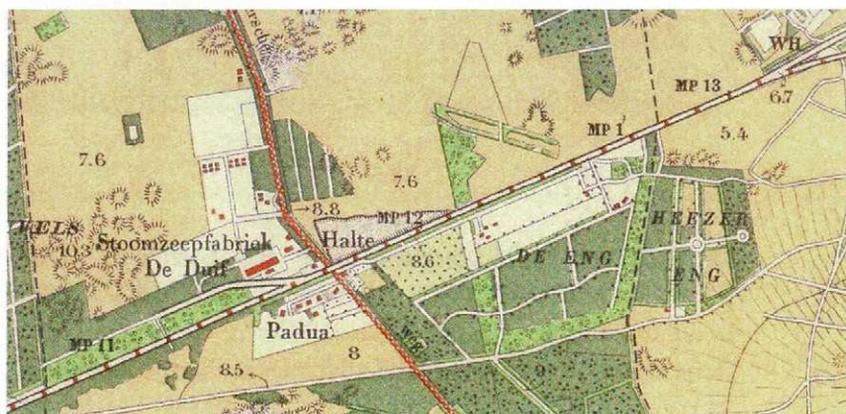

Door Paula van Alphen geregisseerde kindermusical “Goudhaartje en de Troubadour” uitgevoerd op 27 en 29 mei 1952 in het Ludgardisgebouw aan de Vredehofstraat. Geheel links staat Piet van Elteren. Foto collectie Piet van Elteren.

Lente 2014 - 34ste jaargang nr. 4 - blz. 14 t/m 15 - DE EERSTE SCHOOLDAG VAN KEES VAN BERGENHENEGOUWEN

In dit artikel beschrijft Jan de Mos de komst van de familie van Bergenhenegouwen naar Den Dolder. Deze familie huurde de boerderij van de (voormalige) stichting “Padua”. In het kort beschrijft hij de oprichting en ook de ondergang van deze stichting. In de Dolderse

Kroniek (juli 2016) beschrijft de heer R.P.M. Rhoon uitvoerig de geschiedenis, waarin toch nog enkele relaties met Soest tevoorschijn komen. De titel van het artikel luidt: *“Heilige Antonius, beste vrind, zeg mij waar ik in Den Dolder Padua vind.”* Oudere katholieken zullen weten dat de Heilige Antonius, overleden in 1231, begraven is in het noorden van Italië en werd aangeropen bij vermissing van aardse goederen. Thans is alleen de Paduaweg nog aanwezig in Den Dolder, mocht de stichting wel geslaagd zijn dan zou Den Dolder misschien wel Padua geheten hebben, de naam Den Dolder is pas in 1912 vastgesteld. De stichting had een ruime doelstelling: werkloze en drankzuchtige Utrechtenaren een nieuwe toekomst te geven door een tuinbouwgebied te ontwikkelen en exploiteren. Daarvoor kocht de niet onbemiddelde Mia Bahlmann (1861-1951) in september 1899 tegen betaling van 5000 gulden 20 hectare grond in de omgeving van de huidige Fornheselaan in Den Dolder van de Soester landbouwersfamilie Kuijer. De prijs van een kwartje per vierkante meter lijkt laag, maar het werd omschreven als heidegrond, overigens lag een gedeelte van de grond in de gemeente Soest. Op tekeningen is te zien dat het Dolderse gedeelte de naam “De Eng” had, het Soester gedeelte “De Heezer Eng”. De familie Kuijer betreft vader Aalbert Kuijer (1820-1905) en zijn dochters Maria van Hofslot-Kuijer (1852-1905) en Barbara van den Breemer-Kuijer (1855-1927). Notarieel is de verkoop en koop vastgelegd op 26 januari 1900, waarschijnlijk bij notaris W.E. Bosch van Oud-Amelisweerd. Op het terrein werden huizen gebouwd, de eerste bouwaanvraag is van

Detail Topografische kaart 1910 Den Dolder-Soest

Huis Padua in Den Dolder, gebouwd door Johannes van Dijk

‘meester-timmerman’ Johannes van Dijk uit Soest gedateerd 23 februari 1903, dit wordt het huis “Padua”. Op 21 februari 1905 vraagt Van Dijk wederom een bouwvergunning en die wordt al op 1 maart 1905 verleend voor twee huizen. Waarschijnlijk was de gehele opzet te idealistisch om heidegrond in enkele jaren om te vormen naar vruchtbare tuinbouwgrond, binnen tien jaren was het gedaan met de stichting N.V. Padua.

Stichting Trein 8.28

Onderlaatst werd ik benaderd met enkele foto's met daarbij de vraag welk kindertehuis dat kon zijn. Een van de personen op de foto was Sophia Polak en zij was werkzaam in een kindertehuis in Soest. Gelukkig waren er van het gebouw enkele typische bouwstijlkenmerken te herkennen en konden we snel vaststellen dat dit het gebouw van de “Stichting Trein 8.28” was. De bevestiging volgde bij onderzoek in de krant “De Soester” van 25 mei 1925, daarin vestigde Sophia Polak zich te Soest aan de Kolonieweg 5.

Het rond 1910 gebouwde “Kinderhuis Trein 8.28 H.I.J.S.M.

Geschiedenis van de Stichting Trein 8.28 H.I.J.S.M.

De heer W.H.A. Klein (1914?-1991) beschrijft in het Lentenummer 1987 (7 jrg. nr. 4 blz. 3) “De Bunt en omgeving omstreeks 1900”. Volgens hem werd in 1910 aan de Bunts Holleweg een herstellingsoord

gebouwd voor de kinderen van minder draagkrachtigen uit Amsterdam. Het initiatief werd genomen door een groep filantropen die elke morgen met de trein van 8 uur 28 naar hun werk reisden. De heer Hugo SchAAF vond het nogal merkwaardig dat de toenmalige uitleg was dat vaders uit Amsterdam om 8.28 naar hun werk gingen, en daarbij bedachten dat frisse lucht hun bleekneusjes goed zou doen (Herfst 1994 15e jrg. nr. 2). Dat was ook niet zo: *“Volgens de overlevering ging de oprichting van de Vereniging als volgt: ‘Zes van elkaar vreemde heren zaten dagelijks*

foto omstreeks 1925, links Sophia Polak, rechts op de foto maakt de jongen een Romeinse groet wat later de foute Nazi-groet zou worden.

in de trein, die om 8.28 vertrok uit Amsterdam. Aan het Weesperpoortstation trok een zielige jongen de aandacht van een van deze mannen, die toen de opmerking maakte dat ‘zo’n zwakke jongen eens naar buiten zou moeten kunnen gaan om misschien voor zijn leven flink en gezond te worden’. Daarop werd geantwoord dat ‘de rijken en de armen er het gunstigst voorstaan: de rijken kunnen het zich

veroorloven te gaan waar het goed is voor hen, en voor de armen wordt gezorgd. Maar de middenstand, de kinderen van onderwijzers, eenvoudige ambtenaren en kantoorklerken, zij die tot geen van deze groepen behoorden, voor hen wordt niets gedaan. En dat moest toch niet.’ Hierop pakte een van de heren spontaan zijn hoed uit het net en heeft een ieder er een dubbelje in geworpen, deze 60 centen vormden het startkapitaal van de Vereniging”(website Stadsarchief Amsterdam toegangsnummer 30363). De oprichtingsdatum van de stichting was 1 oktober 1903 en de letters H.I.J.S.M. staan voor de Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij, welke rond 1874 de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort aangelegd heeft. De eerste kinderen gingen onder andere naar Bethanië in Zeist. In Soest werd het tehuis “Nieuwe Weg” aan de Kolonieweg 5 geopend op 8 mei 1911, de architect van het markante

gebouw zou Adr. Moen zijn. De opvang van de “zieke, zwakke en praetuberculeuze kinderen” was niet zonder risico, en dat zal de integratie met de Soester bevolking niet gestimuleerd hebben. Tijdens de Eerste Wereldoorlog is het gebouw in gebruik geweest als vervanging van het tbc-herstellingsoord in het Belgische Wenduijne. Als eerste directrice wordt genoemd Clasina Elisabeth Maria van den Dungen en voor haar zou de dienstwoning Kolonieweg 6 gebouwd zijn. Zij was te Amsterdam in 1909 met de kunstschilder/tekenaar Johan Herman Isings getrouwd. Het jaar 1916 verliep catastrofaal voor haar en haar gezin. Op 29 mei beviel zij van een levenloze tweeling, ruim een maand later overleed hun driejarige zoon Herman Johan Isings en binnen vier maanden overleed ook zichzelf (23 oktober 1916).

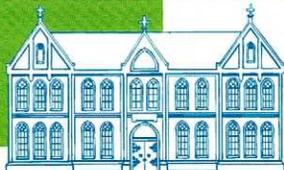
Waarschijnlijk lopen de kinderen en begeleiding op het huidige Rinke Tolmanpad, toen de rogge nog echte stengels had omstreeks 1925.

Het aantal kinderen neemt blijkbaar zodanig toe dat in 1924 ook Vosseveld (Birkstraat 84) door de Stichting Trein 8.28 H.IJ.S.M. wordt gebruikt voor kinderopvang. In 1939 dient het gebouw ontruimd te worden voor huisvesting van het Nederlandse leger dat voor de Grebbelinie gemobiliseerd is. Tijdens de Bezetting wordt het een

tehuis voor gewonde Wehrmacht soldaten, ook welke aan het Oostfront gestreden hebben. Direct na de oorlog is het nog even interneringskamp geweest voor ‘foute’ Nederlanders maar al gauw werden er alweer kinderen opgevangen. Vrijwel zeker in 1948 was er een bijzondere Kerstviering, de kinderen werden bezocht door jeugdige ‘Kerstmannen’, een van deze ‘Kerstmannen’ was Prinses Beatrix.

De stichting Trein 8.28 H.IJ.S.M. besloot om zelf geen kinderen meer op te vangen en de gebouwen en gronden werden overgedragen aan andere zorginstellingen, nu is het complex van Amerpoort en heet de locatie aan de Kolonieweg 5 “Kwatrijn”.

Museum Soest

Historie en wisselexposities

Exposities

28 oktober 2017 t/m 28 januari 2018

• **Kunstschilder Cor van Tricht**

1 december 2017 t/m 28 januari 2018

• **Kerststallen van Marijke Bartlema**

2 februari t/m 6 mei 2018

• **Kunst met stropdassen**

2 februari t/m 6 mei 2018

• **Fotograaf Patrick van Emst**

Vanaf 2 februari 2018

een nieuwe permanente expositie

**Over de natuur binnen onze
mooie gemeente Soest**

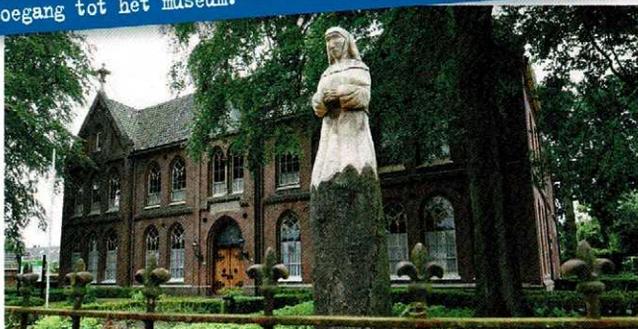
Vrienden van het museum, leden van de club van 100 van het museum en leden van de Historische vereniging Soest-Soesterberg hebben vrij toegang tot het museum.

Voor o.a. openingstijden
zie www.museumsoest.nl

info@museumsoest.nl
Cees Vos (algemene zaken)
06 28 93 95 10
Joke Bosland
(verhuur en planning)
06 36 00 19 15

Algemeen Nut
Beoogende Instelling

ANBI

www.museumsoest.nl

HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG

De leden van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg werken in een aantal werkgroepen om onderzoek te doen en gegevens vast te leggen.

Voor nadere informatie kunt U met de contactpersonen overleggen, te weten:

Genealogie:	Wim Routers	routers@xmsnet.nl	035-6010169
Mondelinge geschiedenis:	Wim de Kam	wpdekam@kpnmail.nl	035-5880048
Commissie ruimtelijke kwaliteit:	Gérard Derks	gjm.derks@chello.nl	026-3644051
Evenementencommissie:	Hanneke Roskam	hanneke@roskam.nu	035-6018750
Werkgroep Soesterberg:	Henk Schimmel	histversoesterberg@gmail.com	0346-351690
Website en Verdwenen Soest:	René van Hal	halrenevan@xsmnet.nl	035-6020573
Redactiecommissie:	Dick van Fulpen Piet van Elteren Ton Hartman		
Redactie-adres:	Ton Hartman	Ferdinand Huycklaan 3 3768 HW Soest ton.hartman@telfort.nl	035-6228399
Opmaak:	Linda Kreijns	www.lindaontwerpt.nl	

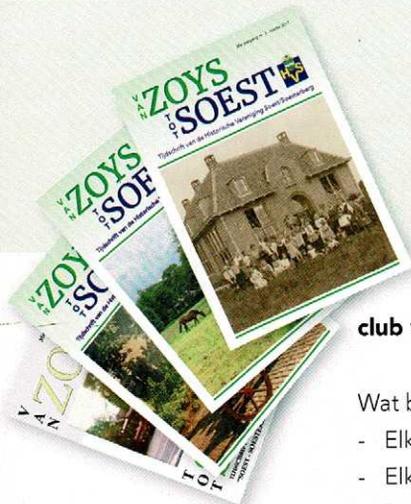
De contributie per jaar

€ 23,00 voor leden in Nederland - € 49,00 voor leden in het buitenland - € 40,00 voor het bedrijfsleven - Betaling contributie op rekeningnummer NL66RABO0359902235. Losse oude nummers verkrijgbaar bij het redactieadres. Leden € 2,50. Niet leden € 5,00

Copyright - Historische Vereniging Soest/Soesterberg

Indien niet anders aangegeven komen de afbeeldingen uit de collectie van de HVS en/of uit het Gemeente Archief Soest. Alle rechten voorbehouden. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest/Soesterberg. Redactie en bestuur zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud van de aangeboden kopij en beeldmateriaal.

De HVS is een erkende ANBI organisatie

HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG

Al 35 jaar is de historische vereniging een actieve club waar we graag nieuwe leden verwelkomen.

Wat bieden wij u als lid aan:

- Elk kwartaal het verenigingsblad "Van Zoys tot Soest"
- Elk jaar wordt een fietstocht en busexcursie georganiseerd
- De Klitsavond, een gezellige avond met een quiz
- Gratis toegang tot Museum Oud Soest
- Lezingen over allerlei onderwerpen

Wij beheren de websites www.hvsoest.nl, www.soestopdekaart.nl en www.verdwenensoest.nl.

Verder geven we boeken uit, werken we met de gemeente samen betreffende monumentenzorg, archiefbeheer en Open Monumentendag. Voor alle vragen over historisch Soest(erberg): info@hvsoest.nl. De contributie is € 23,- per kalenderjaar.

Historische Vereniging Soest/Soesterberg - Steenhoffstraat 46 - 3764 BM - Soest

Telefoon: 035-5885399 - IBAN: NL66 RABO 0359 9022 35 - secretariaat: info@hvsoest.nl

INSCHRIJFFORMULIER:

Naam en aanhef: fam./dhr./mevr.:

Handtekening:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

E-mailadres: